

Overzicht van stemmingen in de Tweede Kamer

afdeling **Inhoudelijke Ondersteuning**

aan De leden van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat / Algemene Zaken en Huis van de Koning

datum 28 juni 2016

Betreffende wetsvoorstel:

34288

Wijziging van de Tijdelijke experimentenwet stembiljetten en centrale stemopneming voor experimenten met een nieuw stembiljet in het stemlokaal

Eindstemming wetsvoorstel

Het wetsvoorstel is op 28 juni 2016 **verworpen** door de Tweede Kamer. SP, PvdD, PvdA, D66, 50PLUS en SGP stemden voor.

Aangenomen amendement

Artikel I, onderdeel A

8 → **10** (Voortman c.s.) waarmee wordt geëxpliciteerd dat bij nieuwe stembiljetten moet worden gestreefd naar het faciliteren van volledige toegankelijkheid voor kiesgerechtigden met een handicap

Met dit amendement wenst de indiener te expliciteren dat bij nieuwe stembiljetten moet worden gestreefd naar het faciliteren van volledige toegankelijkheid voor kiesgerechtigden met een handicap. Dit is in lijn met artikel 29 van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. Dit verdrag is in mei 2015 door Nederland vastgelegd in een uitvoeringswet. Daarbij is het amendement Voortman/Otwin van Dijk aangenomen (33 990, nr. 28), waarmee wordt uitgegaan van 100% toegankelijkheid van stemlokalen. Het lijkt de indiener evident dat in lijn met dit amendement ook bij vernieuwingen in het

Amendementen zijn in volgorde van stemming - op artikelnummer - weergegeven: allereerst de aangenomen en/of overgenomen amendementen, vervolgens de verworpen of ingetrokken amendementen en tenslotte eventuele moties. Vervangen amendementen zijn d.m.v. een → aangegeven: bijv. 7 → 8 → **20**. Amendement nr. 7 is vervangen door amendement nr. 8, dat op zijn beurt vervangen is door amendement nr. 20. De vette notatie van het stuknummer geeft aan dat dit het definitieve amendement is. De stemmingslijsten worden gemaakt op basis van de ongecorrigeerde draad van de vergadering.

stemproces uit wordt gegaan van 100% toegankelijkheid voor mensen met een handicap. De indiener is van mening dat de optie tot het uitbrengen van een stem bij volmacht nooit een volwaardig substituut kan zijn voor kiesgerechtigden met een handicap, aangezien het stemgeheim hierbij niet kan worden gegarandeerd.

Aangenomen. Voor: de SP, de PvdD, de PvdA, GroenLinks, D66, 50PLUS, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk, Houwers, de SGP, de ChristenUnie, het CDA en de PVV.

Ingetrokken amendement

Opschrift, beweegreden en invoeging artikel IA

9 (Bosma) waarmee het aantal kandidaten dat bij de verkiezingen voor de Kamer op een lijst kan worden geplaatst wordt vergroot

Artikel H6, lid 2 van de Kieswet stelt dat partijen in de Tweede Kamer, die bij de laatstgehouden verkiezingen minder dan 16 zetels behaalden, maximaal 50 kandidaten op de lijst mogen plaatsen. De reden dat de wetgever de lengte van de lijsten beperkt, lijkt uit de handelingen en wetgeschiedenis puur om praktische redenen te zijn ontstaan. Het in 2009 met algemene stemmen aangenomen amendement Brinkman-Wilders zorgde voor een verruiming tot 50 kandidaten, waar de limiet eerder 30 kandidaten bedroeg, voor partijen die bij de laatstgehouden verkiezingen minder dan 16 zetels behaalden. Voor partijen die bij de verkiezingen meer dan 15 zetels behaalden gold, en geldt nog steeds, een limiet van 80 kandidaten.

De grens van 80 kandidaten is in verband met een maximale capaciteit voor kolommen op de kieslijst tot stand gekomen.

Bij de introductie van de wet was het politieke landschap anders dan het nu is: drie of vier grote fracties plus een aantal kleinere. Sindsdien is de volatiliteit binnen het electoraat fors toegenomen. In 1989 heeft de wetgever geen rekening gehouden met kleine partijen die uitgroeien tot een partij met mogelijk meer dan 30 zetels. Ook lijkt het scenario van een teruggang bij verkiezingen waarbij een grotere partij onder de 16 zetels zakt, gevolgd door een overwinning tijdens de daaropvolgende verkiezingen resulterend in meer dan 50 zetels, niet meegenomen te zijn. Een belangrijke maatstaf voor de nieuwe Kieswet is steeds het waarborgen van de uitoefening van het actief en het passief kiesrecht in de volle zin van de mogelijkheden geweest. Beperkingen dienen daarbij zo veel mogelijk achterwege te worden gelaten.

De verruiming van 30 naar 50 kandidaten in 2009 was een stap in de goede richting, maar daarmee is het bovenstaand scenario niet meegenomen. Om invulling te geven aan de uitoefening van het actief en passief kiesrecht in de breedste zin van het woord wensen de indieners de huidige wet dusdanig aan te passen zodat deze past bij het huidige politieke landschap. Indiener ziet in dit opzicht thans geen reden om partijen op basis van behaalde resultaten bij de laatstgehouden verkiezing – of de omvang van de fractie – anders te behandelen. De indiener vindt het daarom noodzakelijk om voor alle partijen die meedoen aan de verkiezingen de limiet van 80 personen in te voeren, hetgeen ook een vereenvoudiging van de Kieswet inhoudt.

De verkiezingen sinds 2012 hebben laten zien dat de verruiming, die in 2009 mogelijk werd gemaakt, niet heeft geleid tot een situatie waarbij alle partijen lijsten indienden met

de maximaal toegestane aantallen. Hierbij past de opmerking dat zelfs als dat wél het geval was geweest, dit alsnog niet tot een onwerkbare situatie had geleid omdat maximaal 80 kandidaten per lijst nog steeds niet onoverzichtelijk is, zeker nu de kandidaatstelling in grote mate geautomatiseerd/digitaal verloopt. Dit amendement regelt dat alle politieke partijen – ongeacht omvang of behaalde verkiezingsresultaten – een lijst mogen indienen met maximaal 80 personen.

Ingetrokken.

Motie

11 (Voortman) over onderzoek naar de mogelijkheden van digitaal stemmen

Aangehouden.